

Cercetările din anul 1982 în așezarea de la Bârlad — Valea Seacă au urmărit, în principal, identificarea atelierelor metalurgice existente în sectorul în care în campania precedentă fuseseră descoperite mai multe creuzete de topit și turnat bronzul și lupe de fier, fragmentare. În acest scop, a fost investigată, în primul rând suprafața de teren cuprinsă între ultimile două secțiuni executate în anul precedent. Au fost apoi trasate alte secțiuni paralele cu cele anterioare, extinzând cercetările spre sud. Cele trei secțiuni trasate în campania anului 1982 și deschiderea casetelor impuse de cercetări, au însumat o suprafață de 200 m².

Pe suprafața cercetată au fost identificate două gropi — nr. 32 și 33 — o construcție anexă (șopron) — nr. 9 —, o locuință de suprafață — L. 19 —, un bordei — B. 19 — și o amenajare ne mai întâlnită în așezare. La nivelul solului antic de călcare se aflau numeroase bucăți de corn de cerb, unele parțial prelucrate, altele pregătite pentru a intra în lucru, și fragmente ceramice lucrate cu mâna și la roată. În capătul vestic al secțiunii 3, la baza solului antic, a apărut un topor de tip teslă cu gaură de înmănușare longitudinală (fig. 2/1).

Dintre construcțiile descoperite în această campanie, mai deosebită este amenajarea amintită, situată la numai 4 m spre N—V de groapa 31, descoperită în campania anterioară, și în umplutura căreia au fost găsite fragmente de lupe de fier și un creuzet de topit și turnat bronzul. Primul element constructiv al amenajării constă dintr-o groapă mică de formă ovală, cu fundul accentuat albiat, săpat la baza solului antic de călcare, respectiv la 0,50 m de la suprafața actuală. Dimensiunile gropii sunt următoarele: diametrul mare = 0,25 m; diametrul mic = 0,15 m; adâncimea 0,10 m. În groapă se afla un strat de cărbune și praf negru care căptușea în întregime fundul și pereții laterali, păstrând forma albiată a gropii. În acest lăcaș se afla un creuzet de lut (fig. 3/3) așezat ușor înclinat cu gura spre nord. Lângă creuzet, pe partea de sud-est, se afla o ceașcă dacică, de tipul celor fără toartă, cu o parte din buză lipsă (fig. 3/2), așezată ușor aplecată cu gura

spre creuzet. Peste creuzet și parțial peste ceașcă a fost așezat, apoi, un fragment de la o oală de dimensiuni mari, lucrată cu mâna așezată cu partea interioară în jos.

În legătură cu această amenajare remarcăm următoarele: pereții gropii, bine neteziți, nu prezintă nici un fel de urme de calcinare; în schimb, creuzetul are corpul puternic vitrificat ca urmare a supunerii sale la temperaturi ridicate, probabil, în mod repetat. Ceașca de lângă creuzet are buza și o parte din corp arse secundar, până la limita începutului de vitrificare; o ardere intensă, secundară, prezintă și fragmentul de vas care acoperea creuzetul și ceașca. În creuzet, fisurat din vechime, nu se afla metal, cu excepția unui bob de bronz rămas, probabil, de la o șarjă anterioară, fixat într-o fisură, pe peretele interior al recipientului. Se poate deduce de aici că atât creuzetul cât și ceașca împreună cu fragmentul de oală amintit fuseseră supuse unei temperaturi puternice și îndelungate, în altă parte, înainte de a fi așezate aici. Se pune, întrebarea, firească, în ce scop a fost realizată această amenajare? Poate fi vorba de pregătirea creuzetului în vederea topirii unei noi șarje de deșeuri de tablă din bronz? Acest lucru ar fi plauzibil, dacă avem în vedere faptul că niturile pentru piepteni se realizau pe loc în așezare, din tablă de bronz iar deșeurile de tablă se adunau cu grijă, așa cum o dovedesc descoperirile anterioare. În creuzet însă nu se aflau asemenea deșeuri, iar acesta, se pare, prezenta deja numeroase fisuri care-l făceau inutilizabil în elaborarea unor șarje. Socotim, de asemenea, că în cazul în care ar fi vorba, totuși, de pregătirea locului pentru elaborarea unei șarje de metal, respectiv bronz, amenajarea în discuție ar trebui să dispună și de piesa din lut care să permită fixarea suflaiului necesar pentru obținerea unei temperaturi ridicate, iar acest lucru lipsea. Din aceste motive suntem tentați să credem că ne aflăm în fața unei construcții realizată de copii, cu piese rebutate, imitând activități pe care aceștia le observau, în viața de toate zilele, la părinți. Socotim însă că dacă lucrurile stau chiar așa, amenajarea

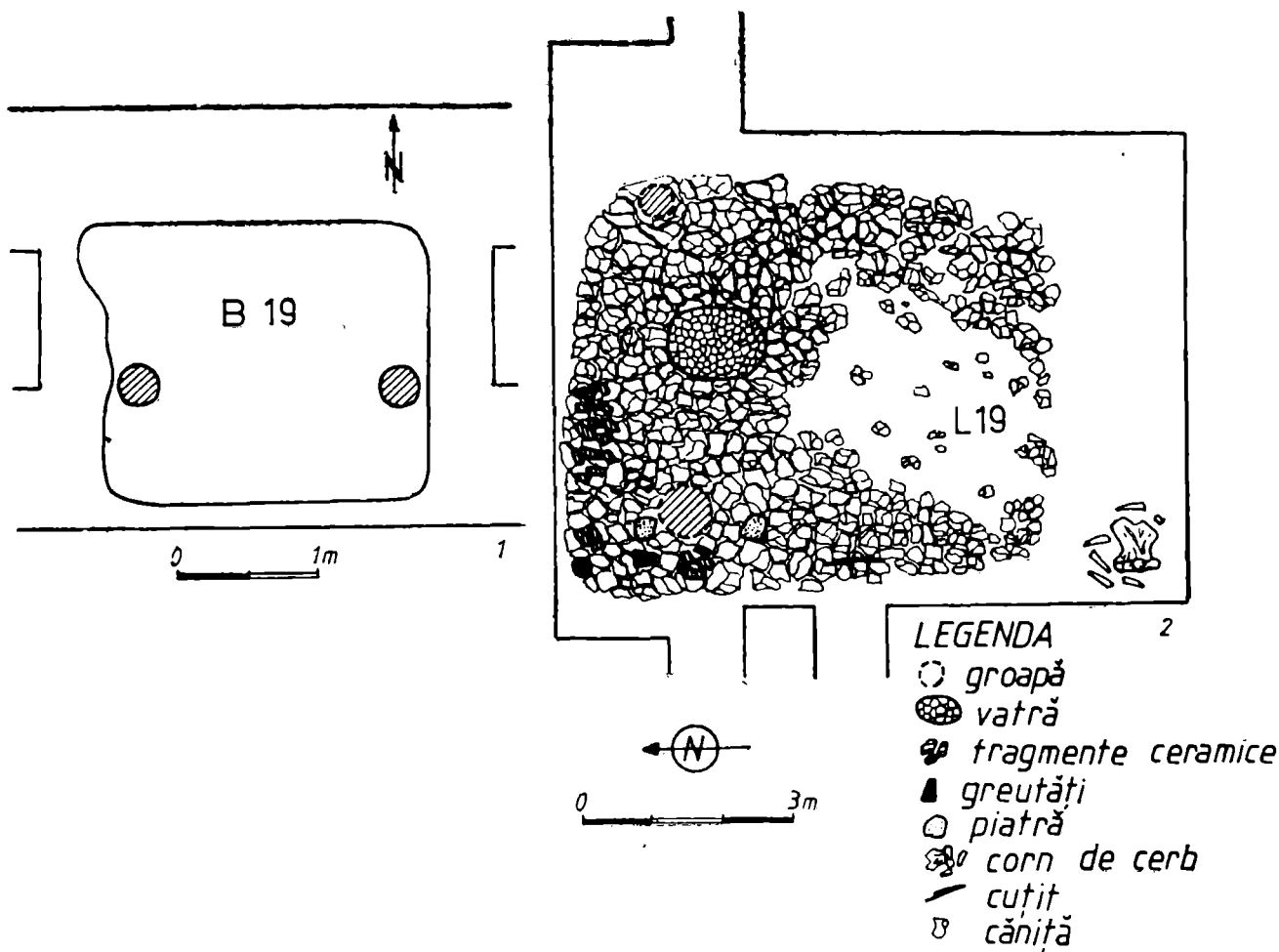

Fig. 1. Bărlad — Valea Seacă. 1 planul bordeiului 19; 2 planul locuinței 19.

în discuție ne dă posibilitatea să deducem, cel puțin parțial, modul cum se desfășura activitatea metalurgică de topire a deșeurilor de tablă din bronz, în vederea unei utilizări cât mai eficiente a metalului adus, cu siguranță, din alte zone geografice.

În secțiunea a doua, au fost identificate cele două gropi amintite, prima — G. 32 — de formă tronconică, cu deschiderea mare la bază, de 1,40 m și cea mică de 1,10 m, la nivelul solului de călcare (0,50 m de la suprafață). Adâncimea totală a gropii de la suprafață este de 1,70 m. Aceasta are pereții netezi, fundul ușor albiat și bătătorit ca urmare a unei călcări repetate. Pe fund se aflau puține urme de cenușă și cărbune amestecate cu fragmente de lipitură de la pereți; nici un fel de alte materiale arheologice.

Groapa nr. 33 este de formă cilindrică, cu fundul ușor albiat; în umplutură spre fund se aflau bucăți de lipitură de la pereți și câteva oase de animale netrecute prin foc; diametrul gropii era de 1,00 m; adâncimea 1,50 m, de la suprafață.

Pe aceeași secțiune, la numai 2 m spre est de amenajarea cu creuzet, apare chirpic pe o lungime de 2,50 m, pe axa est-vest. După deschiderea unei casete s-a constatat că este vorba de o construcție realizată din schelet din lemn și lipitură de lut de dimensiuni relativ mici, respectiv 2,50 m pe axa est-vest și 3,50 m pe direcția nord-sud. Pe latura de nord chirpicul este compact și puternic calcinat având multă cenușă pe partea de dedesupt, ca urmare a existenței suportului lemnos al pereților. Latura estică avea chirpicul de culoare negricioasă, ars superficial. Peste chirpicul prăbușit, în colțul de nord vest al construcției, se aflau fragmente de la o oală mare de provizii, lucrată cu mâna, și câteva fragmente ceramice lucrate la roată. La demontare, sub chirpic, au apărut mai multe oase de animale de talie mijlocie și mare, fără alte materiale arheologice. Lipsa vetrei de foc și a altor amenajări ne determină să încadrăm această locuință în categoria construcțiilor anexă — a 9-a de acest tip în așezare.

În capătul estic al secțiunii a doua, a fost identificată o locuință de suprafață notată

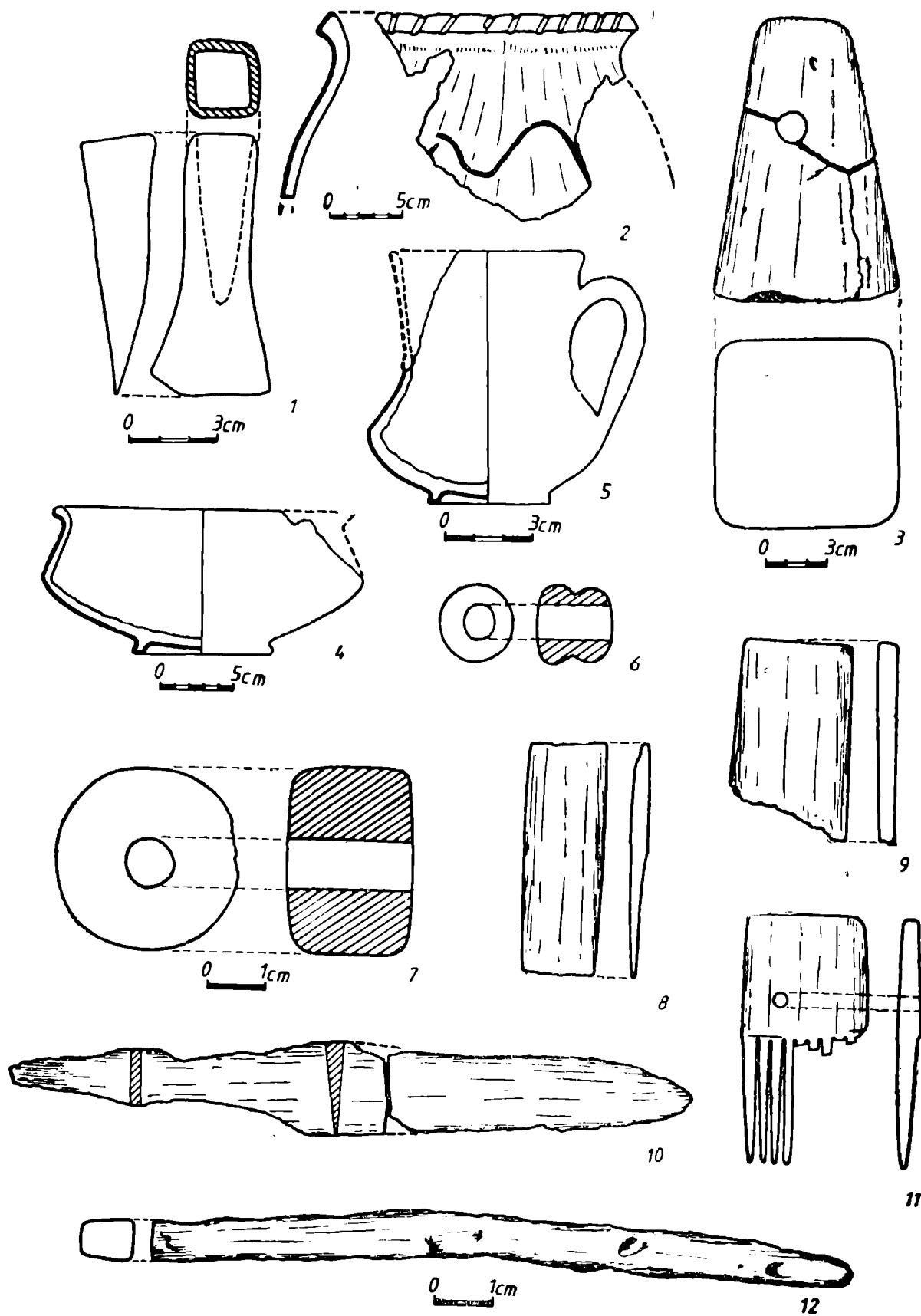

Fig. 2. Bârlad — Valea Seacă. Obiecte descoperite în așezare; 1 topor-teslă; 2 fragment de vas L19; 3 obiect din lut în formă de piramidă L19; 4, 5 vase lucrate la roată din pastă fină, cenușie L19; 6 mărgică de sticlă; 7 fusiolă de lut; 8, 9 plăci din corn de cerb; 10 cuțit din fier L19; 11 pieptene; 12 dorn din fier L 19.

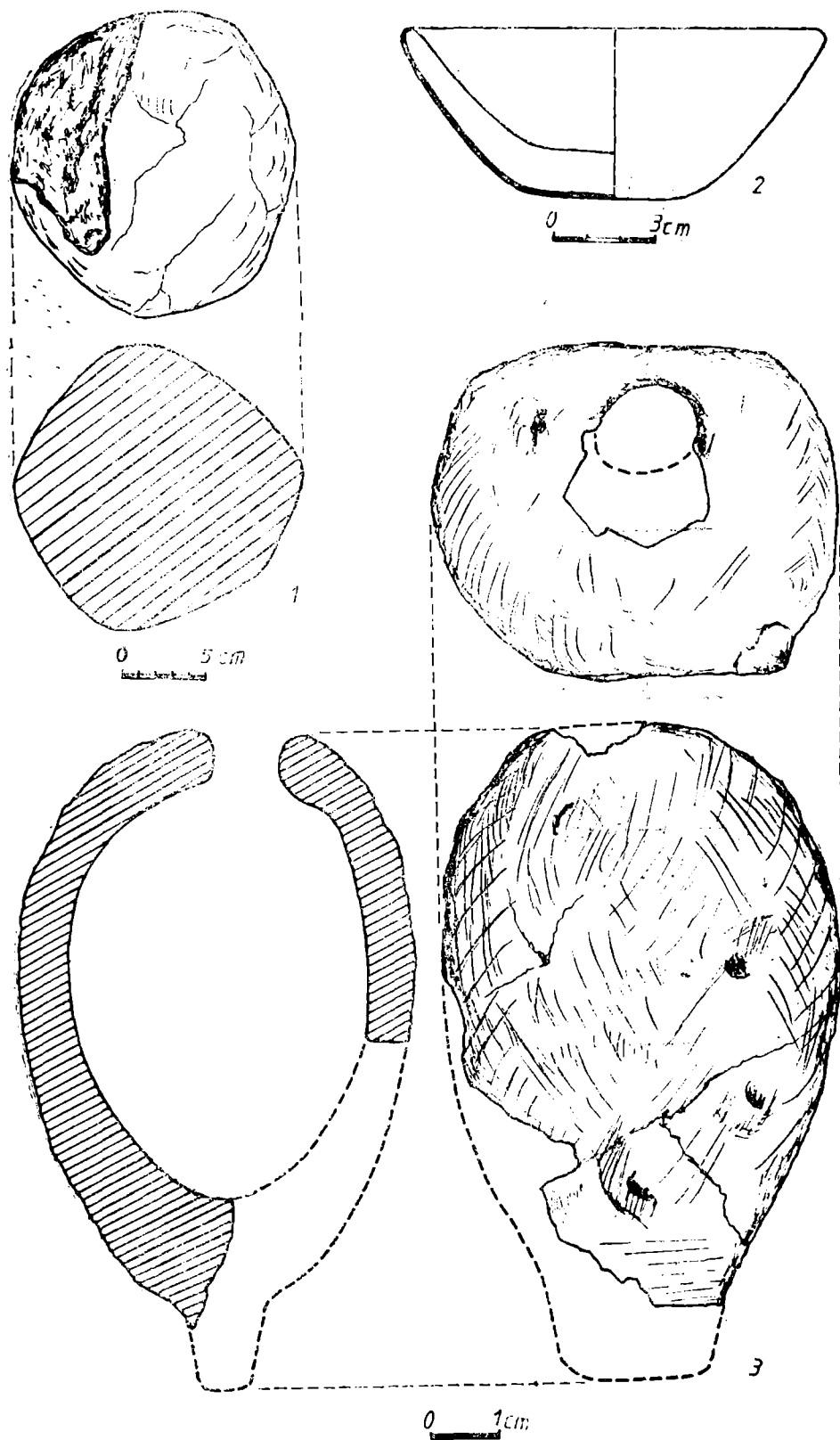

Fig. 3. Bărlad — Valca Seacă; 1 piesă sferoidală din lut; 2 vas de lut; 3 creuzet.

L.19. Platforma de chirpic, mai bine păstrată pe laturile de nord și de est, atestă existența unei locuințe de formă rectangulară cu laturile lungi orientate pe direcția nord-sud de 7,00 m și cele scurte orientate est-vest de 5,80 m. În funcție de orientarea construcției și depanta terenului, se poate preciza că locuința a fost cu fața la vest. Pereții prăbușiți ai acesteia se aflau la -0,60 m de la suprafață. În mijlocul locuinței, către latura de nord, se afla o vatră de foc de formă ovală, construită din lut, direct pe podea, având diametrul mare pe axa nord-sud de 0,80 m și cel mic de 0,70 m. Vatra este mai înaltă față de podea cu 0,15 m. Sub chirpic, în colțul de nord-vest al locuinței, a fost identificată o groapă circulară cu diametru de 0,55 m și adâncimea de 0,35 m, sub podea. În groapă și în jurul acesteia se aflau resturi de la operațiile de cioplire a cornului de cerb, câteva piese semifinite și altele în curs de prelucrare. Este vorba, probabil, de un scaun de lucru. Dealtfel, în apropierea vetrei au fost descoperite câteva bucăți de sârmă de bronz realizată în tehnica cunoscută a răsucirii fâșiiilor de tablă, iar în colțul de sud-vest al locuinței se aflau mai multe bucăți de corn de cerb depozitate, probabil, în vederea intrării lor în procesul de prelucrare. Sub chirpic, în colțul de nord-vest se afla o piesă de formă piramidală (fig. 2/3), iar ceva mai spre sud alta sferoidală (fig. 3/1), lucrate din lut și arse incomplet. Lângă piesa piramidală se aflau fragmente de la un vas mare de provizii lucrat cu mâna având buza crestată (fig. 2/2). Alt vas, de dimensiuni mari, lucrat cu mâna, se afla lângă peretele de nord la mijlocul laturii. Aici apar și fragmente de vase lucrate la roată din pastă fină cenușie, iar mai spre vest o căniță cu o parte a buzei lipsă (fig. 2/5). Pe latura de vest, pe jumătatea sa nordică, se afla un cuțit de fier și un dorn puternic oxidat, iar în colțul de nord-est o fusaiolă de lut și o mărgică de sticlă îngemănată, de culoare albastră (fig. 2/6). În acest colț, se afla o groapă ușor ovală cu diametrul de $0,50 \times 0,40$ m, adâncă de 0,35 m față de podea, având pe fund cărbune masiv, provenit, probabil, din capătul unei furci de susținere arsă; partea superioară a gropii era plină cu chirpic de la pereții locuinței.

B.19, se afla cu aproximativ 13,50 m spre vest de L.19. Acesta este de dimensiuni mici și are o formă aproape patrulateră, cu laturile lungi

pe axa est-vest de 2,30 m și cele scurte pe axa nord-sud de 2,15 m; adâncimea este de 1,50 m de la suprafața actuală. Pe laturile de est și de vest, la mijloc, sub podea se afla câte o groapă circulară cu diametru de 0,40 m și adâncimea de 0,20 m, indicând existența furcilor de susținere a grinzii longitudinale pe care s-a sprijinit acoperișul. Pe jumătatea nordică a laturii de vest, s-a surprins o ieșitură în afară, indicând intrarea în bordei, orientat cu fața spre vest. În umplutură, deasupra podelei, se afla un castron cu buza dreaptă, fragmentar, și alte fragmente de la vase lucrate cu mâna și mai ales la roată, din pastă fină și zgrunțuroasă. În umplutură se mai găseau, de asemenea, oase de animale de talie mică, mijlocie și mare, urme de cărbune și multă cenușă, cu rare fragmente de chirpic. Deasupra podelei, cu 0,35–0,45 m mai sus, apar bucăți de corn de cerb în diferite faze de prelucrare, surcele și deșeuri de la operațiile de cioplire, fără să se poată afirma că în bordei se desfășura activitatea de prelucrare a cornului de cerb. Aceste materiale au pătruns, probabil, în groapa bordeiului după părăsirea acestuia. Ele probează contemporaneitatea relativă a bordeiului cu restul locuințelor din așezare, cât și faptul că în preajma acestuia existau ateliere de prelucrare a cornului de cerb; dealtfel, bordeiul atelier nr. 18 cercetat anterior în care se afla o mare cantitate de corn de cerb, în toate fazele de prelucrare, și deșeuri de la operațiile de cioplire, se afla la numai 5–6 m spre nord-est de bordeiul în discuție.

În concluzie, deși în această campanie n-au fost surprinse urmele certe ale atelierelor metalurgice existente, în sectorul respectiv, socotim că noile descoperiri aduc date suplimentare pentru cunoașterea activității colectivității autohtone din așezarea de la Bârlad – Valea Seacă.

L'ÉTABLISSEMENT DU IVe s.n.è. DE BÂRLAD – VALEA SEACĂ

RÉSUMÉ

L'auteur présente les nouvelles découvertes de l'établissement en remarquant l'identification d'un aménagement unique par sa structure. Il s'agit d'une petite fosse, ovale, légèrement creusée, ayant l'intérieur doublé d'une couche de poudre, couleur noire et de charbon de bois; sur cette

couche on a assis un creuset en terre cuite, pour fondre le cuivre. Auprès de celui-ci se trouvait une tasse dace, sans anse. Le creuset et la tasse étaient couverts d'un grand fragment de pot travaillé à la main, destiné à conserver les provisions. La fosse dans laquelle se trouvait le creuset ne possédait aucune trace de cuisson. En échange, le creuset est marqué par des traces d'une intense cuisson ayant le corps vitrifié. On constate aussi les traces d'une puissante cuisson à la tasse dacique et au fragment de pot respectif. En guise de conclusion ces pièces avaient été antérieurement utilisées ailleurs.

On a découvert aussi une habitation de surface ayant un foyer de forme à peu près circulaire, faite en terre glaise, située presque au centre. Dans la coin N—O de l'habitation il y avait une fosse circulaire représentant un siège de travail du bois de cerf. C'est bien sûr une habitation-atelier pour la con-

fection des peignes en os. On a découvert aussi une hutte de forme presque carrée, deux fosses dont l'une cylindrique et l'autre tronconique etc.

EXPLICATION DES FIGURES

Fig. 1. Bârlad—Valea Seacă; 1 plan de la hutte 19; 2 plan de l'habitation 19.

Fig. 2. Bârlad—Valea Seacă. Objects en fer, en bois de cerf et en terre cuite; 1 hache en fer 2 fragment de pot travaillé à la main; 3 object en terre cuite; 4, 5, céramique travaillée au tour; 6 perle double en verre bleu foncé; 7 fusaiole en terre cuite; 8, 9 plaque en bois de cerf; 10 couteau en fer; 11 peigne; 12 poinçon en fer.

Fig. 3. Bârlad—Valea Seacă. Objet en terre cuite; 1 pièce sphéroïdale; 2 vase de terre cuite; 3 creuset.